

Debatt

debatt@dn.no

Ikke én bot, og ingen har måttet gå

Så langt er ingen blitt dømt for brudd på hvitvaskingsloven i Norge. Når ny lov trer i kraft, må det bli slutt på tomme trusler.

**Innlegg
Kristine
Frivold
Rørholt**

I aksjemarkedet kommer straffen betydelig raskere enn i rettsvesenet. Danske Bank-aksjen handles nå med en rabatt på mellom 30-40 prosent grunnet regelbrudd og mulig hvitvasking gjennom en estisk filial. Aksjonærene i Danske Bank har tapt milliarder, mens kriminelle elementer kan ha sluppet unna med gevinst.

Det er på tide å heve bevisstheten for aktørene og behandle brudd på hvitvaskingsreglene som en vesentlig risiko for virksomheter som er omfattet av reglene. Når ny hvitvaskingslov trer i kraft 15. oktober, vil muligheten for å sanksjonere brudd bli vesentlig utvidet.

Styre og ledelse vil kunne ilegges strenge personlige sanksjoner. Det har også vært mulig tidligere, men det kan stilles spørsmål ved om eksisterende regelverk har vært tilstrekkelig etterlevd av aktørene, og håndhevet av myndighetene.

I Norge har vi hatt regler som pålegger bankene å kjenne sine kunder fra 1993, da Norge gjennomførte EUs daværende lovgivning, endog før Norge ble en del av EØS. Siden den gang er regelverket vesentlig utvidet og skjerpet, og reglene omfatter i tillegg til bankene en rekke andre aktører, som verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond, betalingsforetak, forsikringsselskaper, eien-

Vi har riktig nok sett noen strenge brev fra Finansstilsynet

Finansstilsynet kan gi personer i ledelsen «ledelseskarantene», det vil si at om et foretak har brutt regelverket og en person med ledelsesfunksjon dermed anses uegnet for dette, kan tilsynsmyndigheten forby vedkommende å ha slike ledelsesfunksjoner. Foto: Skjalg Bøhmer Vold

domsmeglere, regnskapsførere, revisorer og advokater.

Brudd på hvitvaskingsregelverket har i lang tid vært straffbart, og foretakene har risikert bøter, til og med fengsel, for brudd på regelverket. Men så langt er ingen i Norge dømt for brudd på hvitvaskingsloven.

Vi har riktig nok sett noen strenge brev fra Finansstilsynet til ulike foretak, der manglende eller dårlig etterlevelse av hvitvaskingsloven påtales. I en håndfull straffesaker nevnes hvitvaskingsloven, eller brudd på loven er et tilleggsmoment for å begrunne straff. Men ingen foretak har måttet betale bøter, ingen leder har måttet gå, ingen styremedlemmer er stilt ansvarlig, og ingen avisforsider har omtalt norske foretaks manglende etterlevelse av hvitvaskingsregelverket.

Men reflekterer manglende sanksjoner egentlig virkelighe-

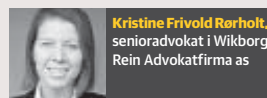
ten - står det så bra til som statistikken gir inntrykk av?

Den internasjonale standardsetteren på området, FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering), uttalte i 2014; «Norway has some good measures to combat money laundering and terrorist financing, but significant weaknesses undermine overall effectiveness».

Om få uker vil hvitvaskingsloven fra 2018 tre i kraft. Loven erstatter loven fra 2009, og gjennomfører gjeldende EU-lovgivning - fjerde og til dels femte hvitvaskingsdirektiv. Og mer kommer - EU er allerede i gang med et sjette direktiv.

Foretak underlagt regelverket kan fortsatt straffes med bøter eller fengsel. Det samme gjelder styremedlemmer og daglig leder. I tillegg får tilsynsmyndighetene nye verktøy for håndhevelse.

Finansstilsynet kan gi personer

Kristine Frivold Rørholt,
senioradvokat i Wikborg
Rein Advokatfirma as

i ledelsen «ledelseskarantene», det vil si at om et foretak har brutt regelverket og en person med ledelsesfunksjon dermed anses uegnet for dette, kan tilsynsmyndigheten forby vedkommende å ha slike ledelsesfunksjoner.

Det innføres også mulighet for Finansstilsynet til å ilegges overtredelsesgebyrer. Og når overtredelsesgebyr ilegges på foretaksnivå, kan i tillegg styremedlemmer eller daglig leder ilegges overtredelsesgebyr personlig.

Ett styremedlem eller én daglig leder i en bank kan ilegges overtredelsesgebyr på inntil 44 millioner kroner.

Dette gir grunn til å tro at etterlevelse av hvitvaskingsregelverk vil løftes høyere på agendaen på styremøter fremover. Trolig er det noen foretak som bør vurdere risikoen i virksomheten sin og revidere rutinene for etterlevelse av hvitvaskingsregelverk.

Så gjenstår det å se om de sanksjonsmulighetene som nå kommer vil tas i bruk eller om de vil fortsette å være tomme trusler fra lovgiver. Manglende sanksjonering for brudd på regelverket er ett av flere forhold som ligger bak uttalelsen fra FATF om svakhet ved Norges hvitvaskingsregler, og det er nok et ønske hos norske myndigheter om å endre inntrykket av at Norge ikke slår ned på manglende regel etterlevelse.

Kristine Frivold Rørholt,
senioradvokat i Wikborg Rein
Advokatfirma as

Absolutert menneskerettsdebatt

Jansen-saken fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) kan være vanskelig å lese. Men EMD sier uttrykkelig at norske myndigheter utførte «a sufficiently in-depth examination» (§ 100). EMD mener så at Norges vurderinger av barnets

beste ikke var «compatible with» the Court's jurisprudence» (§ 101, jf. 104). Mitt sentrale poeng er at «barnets beste» ivaretas ved å lytte til fagkyndige, ikke ved å lese tidligere dommer fra EMD (juristeri). Det er uriktig når Stig H. Solheim i DN 26. september skriver at «hverken EMD eller jeg har vært uenige med norske eksperters fagvurderinger». I dette ekstreme tilfellet mente de sakkyndige at det totalt ville skade barnet å opprettholde

kontakt med de biologiske foreldre.

Lars Gules doktorgrad (2003) beskriver hvordan tradisjonell islam postulerer at jusen er åpenbart av Gud. Å spørre om reglene er gode, blir blasfemi. Norsk menneskerettsjus kan ligne, når skepsis til praksis vekker harme.

Solheim mener seg berettiget til å avkreve undertegnede bortsøvelsen å «ta klarere avstand fra ... tidligere uttalelser» hvis jeg ikke

skal fordømmes for å støtte menneskerettsfiendtlige holdninger. Jeg har påpekt at EMD i Jansen-saken og andre dommer har tilkjent uheldige erstatninger. Ved i første omgang ikke bare å betale ut erstatningene kan man fremtvinge en diskusjon med EMD. Det er ikke å sette «demokratiske rettsstatsprinsipper ... under press», men gjennom dialog å bidra til bedre avgjørelser.

Danmarks Flemming Rose (tidligere i Jyllands-Posten)

fremhever at yttringsfriheten innebærer å tåle provoserende meninger. Solheim og andre i norske menneskerettighetsmiljøer må godta usikkerhet om hvordan best mulig ivareta grunnleggende menneskerettsprinsipper i stedet for å forenkle juridisk og etisk dypt utfordrende spørsmål.

Ole Gjems-Onstad, professor ved
Institutt for rettsvitenskap,
Handelshøyskolen BI